This Question Paper contains 12 printed pages
(Sections - A, B, C, D & E)

Sl.No.

17 (GE)

(MARCH, 2023)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 80

સૂચનાઓ :

1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
2) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગ A, B, C, D અને E તથા 1 થી 46 પ્રશ્નો છે.
3) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. આંતરિક વિકલ્પો આપેલા છે.
4) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
5) સૂચના પ્રમાણે આકૃતિઓ સ્વચ્છ, સ્પષ્ટ અને પ્રમાણસર દોરવી.
6) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 80

Instructions:

1) Write in a clear legible handwriting.
2) This question paper has five Sections A, B, C, D & E and Question Numbers from 1 to 46.
3) All questions are compulsory. There are only internal options.
4) The numbers to the right represent the marks of the question.
5) Draw neat diagrams wherever necessary.
6) New sections should be written in a new page. Write the answers in numerical order.

विभाग - A

* अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत । [4]

નીચે આપેલ ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.

Translate the following passage into English.

1) अथ तयो: निश्चयं ज्ञात्वा अनागतविधाता निष्क्रान्त: सह परिजनेन । द्वौ इमौ तत्रैव जलाशये स्थितौ । अपरेद्यु: धीवरै: आगत्य जलाशये जालं क्षिप्तम् । जालेन बद्ध: प्रत्युत्पन्नमति: मृतवद् आत्मानं संदर्श्य स्थित: । ततो जालाद् अपसारित: यथाशक्ति – उत्प्लुत्य गम्भीरं नीरं प्रविष्ट: । यद्भविष्य: धीवरै: प्राप्त: व्यापादित: च ।

अथवा

1) सिद्ध राजस्य जयसिंहस्य निवेदनेन प्रेरिता: हेमचन्द्राचार्या: एकमपूर्वं व्याकरणग्रन्थं रचितवन्त: । स: सिद्ध हैमव्याकरणम् इति नाम्ना प्रसिद्ध: अस्ति । अस्मिन् अष्टौ अध्याया: सन्ति । तेषु प्रारम्भिकेषु षट्सु अध्यायेषु संस्कृतभाषाया: अन्तिमयो: द्वयौ: अध्याययो: प्राकृतभाषाणाञ्च व्याकरणमप्यस्ति ।

* अधोदत्तानां संस्कृत प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत । [2]

નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.

Answer the following Sanskrit questions in Sanskrit.

2) कोपकलुषिता मति: किं न विमृशति?

3) प्रवाहरुपे परिवारे किं वहति?

अथवा

3) प्रकृतिनिर्मिता: सरोवरा: तु सर्वदा कीदृशा: भवन्ति?

* अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत ।

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો. [4]

Answer the following questions in English.

4) શક્તિકુમાર બાવીસ વર્ષનો થતાં શું વિચારે છે?

What does Shaktikumara think when he became twenty two years old?

5) બ્રહ્મા ક્ષમા અંગે શું કહે છે?

What does Brahma say regarding for bearance?

* अधोदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत । [2]

નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.

Write a short note on the following.

6) ગુણવતી કન્યાનું આયોજન.

Planning of the excellent girl.

अथवा

6) 'આવર્તપાત' નામનું વિઘ્ન.

The obstacle 'आवर्तपात' (Falling in whirlpool)

* अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत । [4]

નીચે આપેલ ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.

Read the Paragraph carefully and write answers in Sanskrit.

7) अस्ति वित्तदासो नाम प्रभुतलोभः समृद्धः कश्चित् वणिज्जनः । तस्य कूटनाथाभिधः वैश्यः प्रातिवेशिकः आसीत् । एकदा कूटनाथेन चिन्तितं यदयं वित्तदासः धनिकोऽपि लुब्धो वर्तते । अतः केनापि उपायेन मया असौ वञ्चनीयः । एवं विचार्य सः कूटनाथः एकदा वित्तदासस्य गृहमुपगम्य अकथयत् , "भोः श्रेष्ठिन्, अस्माकं बहवः कुटुम्बिजनाः श्वः अतिथयः भविष्यन्ति । तेषामर्थे भोजनादिनिर्माणाय कानिचित् पात्राणि कृपया मह्यं यच्छतु । परश्वः तानि प्रत्यर्पयिष्यामि ।"

<u>प्रश्नाः</u>

(A) वित्तदासः कीदृशः आसीत्?

(B) वित्तदासस्य प्रातिवेशिकः कः आसीत्?

(C) एकदा कूटनाथेन किं चिन्तितम्?

(D) कूटनाथेन वित्तदासस्य गृहमुपगम्य किं अकथयत्?

विभाग - B

* अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत । [4]

નીચે આપેલ પદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.

Translate the following verses into English.

8) (A) पाठशालां समं मित्रैः गच्छ पाठं तथा पठ ।

एवं समादिशत् पुत्रं तातः पुत्रहिते रतः ॥

(B) त्यज दुर्जनसंसर्गं भज साधुसमागमम् ।

कुरु पुण्यमहोरात्रं स्मर नाम हरेः सदा ॥

अथवा

8) पुराणमित्येव न साधु सर्वं

न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम् ।

सन्तः परीक्ष्यान्यतरद् भजन्ते

मूढः परप्रत्ययनेयबुद्धिः ॥

* अधोदत्तानां संस्कृत–प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत । [2]

નીચે આપેલ સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.

Write the following Sanskrit questions answers in Sanskrit.

9) पूर्वे देवाः कथं भागम् उपासते?

अथवा

9) किम् उपादेयम् अस्ति?

10) जटायुः रावणस्य किम् उत्पाटयामास?

* अधोदत्तानां प्रश्नानां उत्तराणि गुर्जरभाषायाम् लिखत । [6]

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો.

Answer the following questions in English.

11) પતિ પ્રત્યે પત્નીએ કેવી વાણી ઉચ્ચારવી જોઈએ?

In what way should a wife talk with her husband?

12) કઈ કઈ પરિસ્થિતિમાં ભક્ત માતાને રક્ષણ કરવા પ્રાર્થે છે?

In which different situation does a devotee pray goddess to protect him?

13) અંતે જટાયુએ શું કર્યું?

What did Jatayu do at the end?

* श्लोकपूर्तिं कुरुत । [4]

શ્લોકપૂર્તિ કરો.

Complete the verses.

14) अनाथो दरिद्रो .... त्वमेका भवानि ॥

15) जातस्य हि .... शोचितुमर्हसि ॥

विभाग - C

* अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्गलभाषायाम् अनुवादं कुरुत । [4]

નીચે આપેલ નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો.

Translate the following dialogue in English.

16) परिव्राजक: – मूर्ख ! क्षणे क्षणे क्षीयमाणे शरीरे किं ते रमणीयम् । आगच्छ वत्स ! पठ तावत् ।

शाण्डिल्य: – न तावत् पठिष्यामि ।

परिव्राजक: – किमर्थम् ।

शाण्डिल्य: – पठनस्य तावत् अर्थं ज्ञातुम् इच्छामि ।

परिव्राजक: – पठितपाठै: अपि कालान्तरविज्ञेया भवन्ति पठनार्था: । तस्मात् पठ तावत् ।

शाण्डिल्य: – पठनेन किं भविष्यति?

अथवा

16) सुनीत: – सचेतना: पशव: पक्षिणश्च किं कुर्वन्ति?

पुनीत: – एते घटनया उत्थितात् ध्वने: भयमनुभवन्ति । अत: घटना – स्थलात् दूरे धावन्ति ।

सुनीत: – सत्यं वदति भवान् । गवादय: पशवस्तु निर्बुद्धय: सन्ति ।

परन्तु कश्चित् सबुद्धि: मानवोऽपि यदि घटनास्थलात् दूरे धावति, तर्हि पशुखे स: ।

पुनीत: – वस्तुतस्तु मनुष्य: यदि मनुष्य: इव वर्तते, तदा स: दूर्घटनाया: साक्षी भूत्वा त्रिविधं कार्यम् आचरति ।

* अधोदत्ते वाक्ये कः वदति इति लिखत ।   [2]

નીચે આપેલ વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો.

State the following sentences who says to whom?

(अ)		(ब)
17) भोः भोः प्रकृतिं गत :	–	चन्दनदासः ।
	–	दुर्योधनः ।
18) केनापि अनभिज्ञेन आर्यस्य एतत् निवेदितम्	–	घटोत्कचः ।

* अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।   [4]

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતીમાં લખો.

Answer the following questions in English

19) 'सत्यं मयूरः' નાટ્યખંડના આધારે પઠનનો અર્થ કોણ અને ક્યારે સમજી શકે છે?

According to the lesson 'सत्यं मयूरः' who can understand the meaning of studies? When?

20) રાક્ષસના પરિવારની સોંપણી કરવા અંગે ચંદનદાસ ચાણક્યને શું જવાબ આપે છે?

What is Chandanadasa's reply to Chanakya for not entrusting the family of Rakshasa?

* अधोदत्तयोः विषययोः उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत । [4]

નીચે આપેલ વિષયો ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.

Write short notes on the following topics.

21) ચંદનદાસનું પાત્રાલેખન

Characterisation of Chandanadasa

22) શ્રી કૃષ્ણનો અંતિમ સંદેશ

The Final Message conveyed by Shrikrishna

* कोष्ठगतपदानि प्रयुज्य वाक्यानि रचयत । [2]

કૌંસમાં આપેલા પદોનો ઉપયોગ કરીને વાક્યો બનાવો.

Make sentences using words given in the brackets.

23) તું રાક્ષસના પરિવારને રક્ષે છે.

You are protecting Rakshasa's family

(युष्मद् राक्षस गृहजन / परिवार रक्ष्)

24) માણસ સુખ અને દુઃખનો અનુભવ કરે છે.

Man experiences happiness and sorrow.

(मानव सुख च दुःख अनु + भू)

विभाग - D

* अधोदत्तानां प्रश्नानां सूचनानुसारम् उत्तराणि लिखत ।

નીચે આપેલ પ્રશ્નોના સૂચનાનુસાર ઉત્તર લખો.

Answer the following questions according to the given instructions.

25) 'वारि': शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत । [1]

नीरद:, तोयम्, जलज:

26) 'आलोक:' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत । [1]

तुर्य:, प्रकाश:, तमस:

27) अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: वर्तमानकालस्य मध्यमपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

लिखाम:, लिखन्ति, लिखथ

28) अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: सामान्य भविष्यकालस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

वर्षिष्यति, वर्षिष्यसि, वर्षिष्यामि

29) अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: आज्ञार्थ–अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

विद्यन्ताम्, विद्यताम्, विद्येताम्

30) अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: विध्यर्थ – अन्य–पुरुषस्य द्विवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

भजेयाताम्, भजेरन्, भजेत

31) अधोदत्तस्य: वाक्यस्य 'स्म' प्रयोग: कृत्वा वाक्यं पुन: लिखत । [1]

जीवने कीदृशा: विघ्ना: भवन्तीति शिष्य: अपृच्छत् ।

32) अधोदत्तेभ्य: नामरूपेभ्य: षष्ठी विभक्ते: बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

शिष्ययो: शिष्याणाम्, शिष्यस्य

33) अधोदत्तेभ्य: नामरूपेभ्य: चतुर्थी विभक्ते: एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत । [1]

कन्याभ्याम्, कन्येभ्य:, कन्यायै

34) उपपदविभक्ते: प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत । [1]

.... नम: ।

(राम:, रामम्, रामाय)

35) प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत । [1]

मनुष्य: दुर्घटनाया: साक्षी भूत्वा .... कार्यम् आचरति ।

36) रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत । [1]

बाल: जनकेन सह पुन: <u>प्रविश्य</u> गुरुं प्रणमति ।

37) अधोदत्तस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत । [1]

सोऽचिन्तयत्

38) अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं लिखत । [1]

गति: + त्वम्

* अधोदत्तयो: सामासिकपदयो: समास प्रकारौ लिखत । [2]

39) धीवरालाप:

40) प्रभूतलोभ:

विभाग - E

* अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण स्थापयत । [4]

નીચે આપેલા વાક્યો કથાનક ક્રમાનુસાર ગોઠવો.

Arrange the sentences according to sequence of the story.

41) (A) एषु पुन: प्रत्येकमपि पदार्था: भिन्ना: भिन्ना: भवन्ति ।

(B) अथ च प्रत्येक: सुवर्णखण्ड: परस्परम् आकारेण प्रकारेण च भिन्न: भिन्न: भवति ।

(C) संसारे विविधा: पदार्था: सन्ति ।

(D) तद्यथा – स्वर्णं लौहात् भिन्नं भवति ।

* अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत । [4]

નીચે આપેલ ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.

Read the paragraph carefully and write answers in Sanskrit.

42) इक्ष्वाकुवंशे दिलीपो नाम राजाऽजायत । तस्य सर्वाणि सुखानि सुलभानि अवर्तन्त परं स चिरं पुत्रविहीन: अविद्यत । तस्मात् तेन स्वस्या: व्यथा गुरवे कथिता । ततो वसिष्ठो गुरु: मधुरेण वचनेन तं वदति स्म, "मम गृहे वसति नन्दिनी नाम कामधेनुपुत्री । एकाग्रेण नन्दिनीं तां कामधेनुं सेवस्व । कामधेनो: प्रसादेन तव मनोरथा: सफलतां गच्छेयु: ।"

प्रश्ना:

(A) इक्ष्वाकुवंशे क: राजा अजायत?

(B) दिलीपेन स्वस्या: व्यथा कस्मै कथिता ।

(C) वसिष्ठस्य गृहे का वसति?

(D) कस्य प्रसादेन दिलीपस्य मनोरथा: सफलतां गच्छेयु: ?

* कर्ता–कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत । [2]

કર્તા સાથે યોગ્ય કૃતિ જોડો.

Match the following authors with books.

अ		ब
43) भास:	–	हर्षचरितम्
44) बाणभट्ट:	–	महाभारतम्
	–	दूतघटोत्कचम्

* रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुन: लिखत । [3]

રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરીને ગદ્યખંડ ફરીથી લખો.

Correct the underlined words and rewrite the paragraph.

45) किं ते कथयामि, शस्त्रास्त्रनिर्गतै: प्रदूषितै: सर्वं वस्तुजातं प्रदूषितं विषमयं च संजातम् । अस्य सरोवरस्य जलं अपि एतस्मादेव कारणात् सगरमस्ति । अत्रत्यम् जलं पीत्वा पीत्वा मदीया एषा स्थिति: सञ्जाता ।

* अधोदत्तस्य श्लोकस्य, अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत । [3]

નીચે આપેલ શ્લોકનો અનુવાદ લખીને અર્થવિસ્તાર કરો.

Translate the following verse and expand it.

46) यथा नयति कैलासं नगं गानसरस्वती ।
तथा नयति कैलासं न गङ्गा न सरस्वती ।।

अथवा

46) सेवितव्यो महावृक्ष: फल–च्छाया–समन्वित: ।
यदि दैवात्फलं नास्ति च्छाया केन निवार्यते ।।